

[Riishøj]

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Torben Lund (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en ambulancelov.

(Beslutningsforslag nr. B 77).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget.

Birgitte Husmark (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg til udarbejdelse af forslag til en sundhedslov.

(Beslutningsforslag nr. B 78).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 14/1 87 om loven om miljø og genteknologi.

(Redegørelse nr. R 9).

Miljøministeren (Chr. Christensen):

1. Indledning

I foråret 1986 vedtog Folketinget lov om miljø og genteknologi efter en kort og intensiv behandling.

Loven blev vedtaget med støtte fra praktisk taget alle partier. Folketinget og regeringen var enige om, at der på genteknologiområdet var behov for regler, der på samme tid sikrede fleksible rammer for udviklingen af genteknologien, sikrede den offentlige indsigt i området og sikrede miljøhensynene. Ved de forudgående forhandlinger havde industrien accepteret lovforslagets grundlæggende principper.

Siden da er der gået godt halvandet år. Dette tidsrum er ganske kort og vel for kort til en definitiv vurdering af, hvordan loven har virket. Dog har arbejdet med indkøringen af loven rettet søgelyset mod enkelte punkter, hvor lovens system ikke er tilstrækkeligt præcist og nuance-

ret. Desuden har såvel erhvervslivet som myndighederne samlet nyttige erfaringer, som også har indvirket på tilrettelæggelsen af den daglige administration.

Størsteparten af de aktiviteter, som for øjeblikket foregår i Danmark på det genteknologiske område, befinder sig på forskningsstadiet. Tyngdepunktet i forskningen ligger navnlig inden for det medicinsk-farmaceutiske område. Der er næppe tvivl om, at vi inden for en kortere årrække vil se nye genteknologisk fremstillede produkter inden for levnedsmiddel- og hjælpestofproduktionen. Ligeledes vil genteknologien blive anvendt i forbindelse med planteforædling. Det er imidlertid for tidligt at sige, om det vil blive landbrugsområdet eller levnedsmiddel- og lægemiddelområdet, som på længere sigt vil være det væsentligste i den praktiske udnyttelse af teknologien.

Regeringen vurderer, at genteknologien indebærer store muligheder for Danmark. Derfor er der afsat 500 mio. kr. over 4 år til et bioteknologisk forsknings- og udviklingsprogram. Formålene er bl.a. at styrke grundforskningen vedrørende bioteknologi, at skabe mere miljøvenlige produktionsmetoder, at styrke dansk eksport og at informere befolkningen om muligheder og risici ved bioteknologien. Programmet er bl.a. iværksat ved oprettelse af en række forskningscentre.

2. Administrationen af loven

Lovens system er, at anvendelse af genteknologi som hovedregel kræver forudgående miljømæssig vurdering af myndighederne. Administrationen foregår i Levnedsmiddelstyrelsen og i Arbejdstilsynet.

Forskning

Arbejdsministeriet har udarbejdet et klassifikationssystem, der trådte i kraft 1. oktober 1987, og som ud fra såvel arbejdsmiljømæssige som miljømæssige hensyn opstiller generelle regler for håndtering af genteknologisk fremstillede organismer i laboratorier. Det generelle klassifikationssystem for laboratorier er kombineret med et anmeldelsessystem for projekter i de to laveste klasser og et egentligt godkendelsessystem for de to højeste klasser. Der har hidtil været anmeldt ca. 150 forskningsprojekter, heraf ca. 60 efter 1. oktober 1987. Der er i undervisningssammenhæng givet tilladelse til at

[Miljøministeren]

udføre visse standardforsøg med genteknologi på gymnasier, hf og tekniske skoler.

Storskalaforsøg

Forsøgs-, udviklings- og afprøvningsaktiviteter er som udgangspunkt omfattet af lovens regler om produktion. Imidlertid åbner loven mulighed for, at Arbejdsministeriet – efter forhandling med Miljøministeriet og det pågældende amtsråd – kan behandle sådanne sager efter forskningsreglerne, når det skønnes forvarligt. Levnedsmiddelstyrelsen har færdigbehandlet 6 sager om storskalaforsøg efter forskningsreglerne. Der verserer pr. 1. januar 1988 3 sager.

Produktionssager

Der er hidtil afgjort 3 sager om produktion ved hjælp af genteknologi, heraf 2 efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven. Alle sager er påklaget til Miljøankenævnet. Én sag er endeligt afgjort. Sagerne vedrører produktion af insulin, væksthormon og et enzym. Produktionsorganismene er gensplejset bagegær og colibakterier. Virksomhederne har i disse 3 produktionssager brugt såkaldte lavrisikoorganismer med høj genetisk stabilitet og med specielle vækstkrav i form af, at f.eks. særlige næringsstoffer eller temperaturer skal være til stede.

Herudover verserer 2 sager i Levnedsmiddelstyrelsen.

Før der gives tilladelse til produktion ved hjælp af genteknologisk ændrede organismer, vurderes den gensplejede organisme, og det vurderes, om udledning vil kunne få uønskede konsekvenser for miljø, natur og menneskers sundhed. Det sker i visse tilfælde på baggrund af overlevelsesforsøg, som virksomhederne har udført. Med baggrund heri stilles de nødvendige vilkår, således at produktionen kan foregå miljømæssigt forsvarligt. Alle afgørelser følges op med løbende kontrol.

Udsætning

Der er i et tilfælde søgt om tilladelse til udsætning af en cellehybridiseret raps. På baggrund af det materiale, der er tilvejebragt, vurderer Levnedsmiddelstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, at en udsætning vil være miljømæssigt ubetænkelig. Landbrugsministeriet har været inddraget i behandlingen med henblik på vurdering af plantesundhedsmæssige

aspekter m.v. På baggrund af det materiale, myndighederne modtog i december 1987, overvejes det nu, om det, der er foretaget med planten, er så lig det, der kunne ske ved naturlig forædling, at planten falder uden for loven. Jeg vil snarest vende tilbage og orientere Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om resultatet af disse overvejelser.

Stoffer, produkter og levnedsmidler

Loven regulerer også stoffer og produkter, der indeholder genteknologisk fremstillede organismer samt levnedsmidler m.v., der indeholder eller består af genteknologisk fremstillede organismer. Der har ikke været sager herom.

Gebyrreglerne

Der er fastsat et standardgebyr på 100.000 kr. for godkendelser i henhold til §§ 10–13 og udledningstilladelser i henhold til § 9, stk. 2. Desuden kan tilsynsmyndigheden opkræve gebyr for udøvelse af tilsyn. Gebyrerne er betaling for udgifterne til administrationen af godkendelses- og tilsynsordninger. Gebyrreglerne vil blive revurderet i 1988 i samarbejde med de involverede organisationer.

Samarbejdet med de lokale myndigheder

I overensstemmelse med det tilsagn, jeg gav ved lovens vedtagelse, har jeg kaldt alle sager om produktionsgodkendelse ind til central afgørelse i Levnedsmiddelstyrelsen.

I den forløbne periode har Levnedsmiddelstyrelsen inddraget amtskommunerne mest muligt i behandlingen af konkrete produktionssager og i sager om udviklings- og forsøgsproduktioner. Amtskommunerne har, bl.a. med baggrund i deres lokalkendskab, foreslået vilkår for indretning og drift, for udledning af spildevand samt for tilsyn og kontrol m.v. Ud over medvirken ved de konkrete godkendelser fører amtskommunerne tilsyn med overholdelse af lovens § 10 og af godkendelser og vilkår.

Samarbejdet med amtskommunerne har været godt og en nødvendig forudsætning for behandlingen af sagerne om storskalaforsøg og produktion. Det er min vurdering, at udviklingen i sagsantallet de kommende par år næppe i sig selv nødvendiggør, at amtsrådene får kompetencen i produktionssager. Der vil formentlig kun være enkelte amtskommuner, der rent faktisk vil få forelagt sager til afgørelse. Selv

[Miljøministeren]

om amtskommunerne er godt i gang med at ruste sig til at overtage de eventuelle opgaver, mener jeg, den for tiden bedste ressourceudnyttelse ligger i, at Levnedsmiddelstyrelsen fortsat behandler produktionssagerne. Dette vil selvfølgelig ske i et tæt samarbejde med de 4-5 amtskommuner, der vil blive tale om. Jeg agter derfor at forlænge den generelle call-in frem til lovens revision i 1989-90.

Offentlighed i genteknologisager

I overensstemmelse med betænkningen over lovforslaget i 1986 har et udvalg, hvori de interesserede organisationer har været repræsenteret, vurderet, i hvilket omfang oplysninger, som virksomhederne afgiver i genteknologisager, er offentligt tilgængelige. Udvalget har i enighed beskrevet en række synspunkter, der får betydning for udfyldning af de relevante regler i offentlighedsloven og forvaltningsloven. Udvalgets rapport er sendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

3. Udviklingen internationalt

Der er ikke andre lande end Danmark, der har gennemført en lovgivning, der dækker alle miljømæssige aspekter ved anvendelse af genteknologi.

I mange lande har USA dannet forbillede for regulering af genteknologi, navnlig på baggrund af de vejledende retningslinier – de såkaldte NIH-retningslinier – der er udarbejdet primært med henblik på arbejdsmiljø. Disse er i USA bindende for offentligt finansieret forskning. NIH-retningslinier har den grundlæggende filosofi – som er i overensstemmelse med god laboratoriepraksis – at udledning af organismer til miljøet begrænses.

OECD har lavet anbefalinger for god industriel praksis ved genteknologisk arbejde i stor skala. OECD anbefaler, at genteknologisk ændrede såkaldte lavrisikoorganismer kan benyttes til produktion på lignende betingelser som ved almindeligt mikrobiologisk arbejde. I øvrigt anbefaler OECD, at sagerne vurderes konkret sikkerhedsmæssigt og miljømæssigt. Desuden er der beskrevet, hvilke overordnede forhold der skal tages i betragtning, før der gennemføres en udsætning af genteknologisk ændrede organismer.

I USA har den eksisterende meget restriktive lovgivning om import, transport og håndtering

af levende organismer til landet og mellem staterne dannet grundlag for regulering af genteknologisk ændrede levende organismer.

I USA har man for forskning gennemført undtagelser af visse mikroorganismer fra NIH-retningslinierne. For storskalaforseg med sådanne mikroorganismer kan det lokale biosikkerhedsudvalg sætte vilkår for graden af fysisk indeslutning, herunder tillade udledning.

I EF-Kommissionen arbejdes der – i relation til det ydre miljø – med direktivforslag, dels om udsætning, dels om indeslutning, risici, affaldshåndtering og uheldskontrol. Disse forventes sendt til Rådet i 1988.

4. Hvorledes loven har virket

Jeg mener grundlæggende, at det var rigtigt at gennemføre loven om miljø og genteknologi som en samlet ramme for den miljømæssige vurdering af genteknologien.

Regeringen lægger stor vægt på, at der foregår den nødvendige miljømæssige vurdering, før nye produktioner og teknikker tages i anvendelse. Det er min opfattelse, at Danmarks traditionelle stilling som foregangsland på miljøområdet også må fastholdes på dette område.

Det er på den anden side givet, at den danske bioteknologiske industri må have sådanne arbejdsbetingelser, så den i praksis kan konkurrere med udlandet. Reglerne må ikke være strammere, end miljøhensynene nødvendiggør, og de skal administreres smidigt.

Det har været hævdet, at der er meget stor forskel mellem de krav, vi stiller i Danmark, og de krav, der stilles i udlandet. Den reelle forskel er imidlertid ikke så stor, som det ofte hævdes. Og nu – efter at loven er ved at være kørt ind – er den på vej til at blive yderligere udjævnet. Desuden synes der at være tegn på, at flere lande og som nævnt også EF bevæger sig mod en generel regulering for dele af genteknologiområdet, om end i de fleste tilfælde på et formentlig lavere niveau end i Danmark. Men udviklingen i USA, Japan og andre lande, vi normalt sammenligner os med, bliver selvsagt fulgt nøje som led i de løbende overvejelser om tilpasning af administrationen i Danmark.

Der har også været synspunkter fremme om, at administrationen af loven har været tung og langsom.

Indkøring af en ny lov sker ikke i løbet af hverken en måned eller to, specielt ikke i et til-

[Miljøministeren]

fælde, hvor der lovgives på et helt nyt område. Hertil kommer, at der kun gik godt 2 måneder, fra lovforslaget blev fremsat, til loven trådte i kraft.

Det er min vurdering, at administrationen nu – såvel i Arbejdsministeriet som i Miljøministeriet – er i god gænge. Herudover foreligger der de nødvendige administrative retningslinier, der udfylder loven, blandt andet i relation til §§ 9 og 10. Det har blandt andet krævet en række drøftelser med såvel industrien som Arbejdsministeriet.

Den rene sagsbehandlingstid for sager om storskalaforsøg vil herefter i Arbejdstilsynet og Levnedsmiddelstyrelsen normalt ikke sammenlagt overstige 2 måneder. Hertil kommer den tid, der medgår til at indhente eventuelle supplerende oplysninger fra virksomheder, afklaring med berørte myndigheder (f.eks. amtskommunen) samt eventuel tid til ankesagsbehandling. Også disse elementer bør tidsmæssigt være så korte som muligt.

En tilsvarende sagsbehandlingstid forventes for produktionssager.

På baggrund af erfaringerne med loven mener jeg dog, at der allerede nu bør foretages justeringer i lovens system. Det vil også tilnærme det til hovedtendensen i den regulering eller praksis, der gælder i udlandet.

Storskalaforsøg

Det er netop vedrørende storskalaforsøg, at lovens system har medført en sagsbehandling, der har været unødvendigt omfattende i forhold til sagernes karakter.

Storskalaforsøg er forsøg, der har passeret forskningsstadiet uden at være nået frem til det egentlige produktionsstadium. Her prøver man sig stadig frem for at finde den helt rigtige konstruktion af organismen til brug for en industriel produktion. Desuden gælder det også forsøgsproduktion, hvor man søger at fremstille tilstrækkelige mængder af det færdige produkt, bl.a. for at kunne afprøve dette for eventuelle toksiske virkninger.

Loven om miljø og genteknologi opererer med en skarp sondring mellem forskning og produktion og regulerer områderne efter to forskellige sæt af bestemmelser. *Forskning* må kun ske i laboratorier, der er klassificeret hertil efter de generelle retningslinier i Arbejdsministeriets bekendtgørelse om arbejdsmiljø og gentek-

nologi. Indretningen af laboratorier og procedurerne for arbejde i disse skal blandt andet sikre mod utilsigtet udledning. Desuden skal konkrete forskningsprojekter anmeldes eller godkendes. *Produktion* behandles derimod efter en konkret vurdering, både med hensyn til anlægget og den anvendte organisme. Der gennemføres en risikovurdering, og der er klageadgang for offentligheden efter regler, som svarer til reglerne på det øvrige miljøområde.

Lovens udgangspunkt er, at det er produktionsreglerne, der gælder for storskalaforsøg, men det kan dog som tidligere nævnt konkret besluttes, at sagerne behandles efter forskningsreglerne, hvis det er forsvarligt. Dette betyder en usikker retsstilling for virksomhederne, og det er i længden uholdbart. Hertil kommer, at netop udviklingsfasen er et kritisk og følsomt stadium, hvor enhver forsinkelse i forhold til udenlandske virksomheder kan blive katastrofal i den knivskarpe internationale konkurrence. Selv om myndighederne gennemfører en hurtig, effektiv og sikker sagsbehandling, betyder lovens regler, bl.a. om offentliggørelse, klage og opsættende virkning, i sig selv et væsentligt tidsforbrug, navnlig da det må forventes, at formentlig alle sager vil blive påklaget.

Erfaringen viser, at netop disse regler vil sætte en stopper for, at udviklingsarbejdet fører til en produktion. Dette må forventes at gælde for al genteknologisk produktion i Danmark.

Der er efter min opfattelse på den anden side ikke tvingende miljømæssige grunde til på dette punkt at fastholde lovens ordning.

Ud fra princippet om, at myndighedernes indsats generelt må koncentreres om de miljømæssigt problematiske aktiviteter, fremsætter jeg derfor samtidig med denne redegørelse lovforslag, der overfører storskalaforsøg til en selvstændig, forenklet regulering.

Det naturlige udgangspunkt for vurderingen af storskalaforsøg er OECD's tidligere nævnte anbefalinger i rapporten »Recombinant DNA Safety Considerations«. I denne er der foreslået kriterier for, hvilke gensplejsede organismer der kan karakteriseres som lavrisikoorganismer og kan bruges i overensstemmelse med god industriel praksis.

Disse kriterier til karakterisering af lavrisikoorganismer er ikke særlig præcist formuleret og vil kunne udfyldes på forskellig måde. Prin-

[Miljøministeren]

cippet er, at der bør gennemføres en forudgående konkret vurdering af det enkelte projekt efter relativt enkle retningslinier, og at udledning bør minimeres.

Jeg vil snarest efter vedtagelsen af det nævnte lovforslag sammen med arbejdsministeren gennemføre en ordning for storskalaforsøg efter en model svarende til, hvad der gælder på forskningsområdet. Der vil blive tale om en kombineret godkendelses- og anmeldelsesordning, der vil give mulighed for at skabe bredere og mere fleksible rammer for storskalaforsøg. Det er tanken at gøre rammerne så brede, at virksomhederne normalt ikke under udviklingsarbejdet med nærmere beskrevne organismer og konstruktioner skal have tilladelse, hver gang man er nødt til at ændre forsøgsomstændighederne. Samtidig vil der blive stillet begrundede krav til den fysiske indeslutning til sikring af miljøet, afhængigt af, hvor brede rammer der vælges.

Ordningen indebærer, at en virksomhed eller forskningsinstitution kan få et pilotanlæg til storskalaforsøg godkendt til anvendelse med konstruktioner af organismer inden for nærmere beskrevne rammer. Rammerne kan for eksempel omfatte et større antal projekter med bagegær og E-coli til udvikling af en række lægemidler og enzymer. Konstruktioner inden for godkendelsens rammer kan afprøves uden videre.

Såfremt der ønskes udført storskalaforsøg i det pågældende anlæg med organismer eller konstruktioner, der ligger uden for de beskrevne rammer, men som virksomheden i øvrigt mener må opfattes som lavrisikoorganismer, kan virksomheden gå i gang 30 dage efter en anmeldelse, såfremt myndighederne ikke forinden har erklæret sig uenige i dette.

Hvor der ikke er tale om lavrisikoorganismer, vil der blive tale om en nyvurdering af pilotanlægget.

Jeg kan for en ordens skyld tilføje, at miljøbeskyttelseslovens regler om godkendelse efter kap. 5 stadig gælder for virksomhedernes pilotanlæg.

Jeg henviser i øvrigt til det samtidig fremsatte lovforslag.

Det skal bemærkes, at der er en sammenhæng mellem forskning og storskalaaktiviteter. Konkrete rammegodkendelser på storskalaområdet vil naturligt indebære, at overvejelserne

omkring undtagelser på forskningsområdet vil blive vurderet i lyset af de rammegodkendelser, som vil blive givet efter de nye regler.

Opsættende virkning

Lov om miljø og genteknologi fastsætter, at klager i produktionssager har opsættende virkning, således at godkendelser normalt ikke vil kunne udnyttes, før en klagesag er endeligt afgjort. Dette er det omvendte af, hvad der er tilfældet efter miljøbeskyttelsesloven. Jeg mener, at dette nemt kan gå hen og vise sig at være bremsende for en fornuftig udvikling, uden at det giver en tilsvarende gevinst på det miljømæssige område.

Jeg fremsætter derfor også samtidig hermed lovforslag om, at den forskel, der er med hensyn til opsættende virkning mellem miljøbeskyttelsesloven og genteknologiloven, fjernes.

Løvens område

Det har været genstand for en løbende debat, om loven fik den rigtige afgrænsning. Det er min opfattelse, at loven generelt set omfatter mere end de miljømæssigt problematiske tilfælde. Den forløbne tid har afdramatiseret holdningerne til risikoen ved dele af genteknologien såvel her i landet som i udlandet. Loven er i øvrigt indrettet således, at den løbende kan tilpasses til vores aktuelle viden om de miljømæssige problemer.

Jeg mener, at der nu i overensstemmelse hermed er baggrund for at gøre brug af lovens undtagelsesregel. Jeg vil derfor udstede en bekendtgørelse i medfør af § 3, stk. 2, der undtager selvkloning og deletion i E-coli K-12 fra alle lovens regler. I takt med videnopbygningen i Danmark og erfaringer fra udlandet vil det løbende blive vurderet, om der først og fremmest i forhold til bagegær (*Saccharomyces cerevisiae*) er baggrund for andre undtagelser fra hele eller dele af loven.

Det har været livligt debatteret, om lovens begreber var beskrevet tilstrækkelig klart til, at navnlig forskerne kunne afgøre, hvornår der skulle ske en behandling af deres projekter i Arbejdsministeriet og Miljøministeriet. Der er derfor udsendt en vejledning til høring, der klargør definitionerne og giver eksempler på, hvad der er omfattet af loven.

Jeg foreslår i øvrigt, at cellehybridisering udgår af lovens område. Det skyldes, at resultater-

[Miljøministeren]

ne af traditionel planteforædling i nogle tilfælde vanskeligt kan afgrænses fra resultaterne af cellehybridisering.

Ved lovforslagets behandling i Folketinget i 1986 drøftede man, om lovens område skulle udvides til også at omfatte levnedsmidler, der er fremstillet ved hjælp af genteknologi, men som ikke selv indeholder gensplejseorganismer. Ved vedtagelsen af loven blev det bestemt, at disse levnedsmidler ikke var omfattet af loven. Der forskes lovligt på levnedsmiddelområdet, men ingen genteknologisk fremstillede levnedsmidler er endnu markedsført i Danmark. Et egentligt gennembrud på området ligger formentlig nogle år ude i fremtiden. Jeg vil derfor fortsat fastholde den gældende afgrænsning og vil følge udviklingen med henblik på at vurdere, om der senere skulle være behov for en udvidelse af loven på dette punkt.

5. Afslutning

Som tidligere nævnt har loven kun haft mulighed for at virke i godt halvandet år. På baggrund af det antal sager, der rent faktisk har været, finder jeg ikke, at der er baggrund for at foreslå yderligere ændringer nu.

Sammenfattende finder jeg på baggrund af disse forslag til lovændringer om storskalaaf søg, opsættende virkning og lovens område, at den kritik, der er fremsat, navnlig fra industriside, er imødekommet på en miljømæssigt afbalanceret måde.

Udviklingen må imidlertid følges opmærksomt med henblik på en stadig tilpasning af reglerne og administrativ praksis til ny viden og til udviklingen på området her i landet og i udlandet. Loven indeholder også en bestemmelse om, at den skal tages op til revision i folketingssamlingen 1989-90. Til den tid har udviklingen løbet i endnu nogle år, og myndighederne vil have samlet yderligere erfaringer med hensyn til de miljømæssige forhold. Jeg skal her erindre om, at netop fordi genteknologien er en ny teknik i stærk udvikling, er det vigtigt ikke at løbe stærkere, end at befolkningen stadig kan følge med.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.**Forhandling****Else Theill Sørensen (KF):**

Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse skal jeg tillade mig at gøre indstilling om godkendelse af 1 stedfortræder som ordinært medlem.

Hr. *Kofod-Svendsen*, der, som det blev meddelt i Tingets møde i går, har nedlagt sit mandat som medlem af Folketinget fra og med den 13. januar, er valgt i Københavns Amtskreds. 1. stedfortræder for Kristeligt Folkeparti i denne amtskreds er lærer *Merethe Due Jensen*, og denne har i skrivelse af 7. ds. meddelt, at hun er villig til at overtage det ledige mandat.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Lærer *Merethe Due Jensen* godkendes som ordinært medlem af Folketinget fra den 13. januar 1988 at regne.

Poulsgaard (FP):

Det er lidt usædvanligt, at nogen tager ordet ved godkendelse af mandater, men vi står også i en meget usædvanlig situation, mener jeg. Vi står i den situation, at en minister ønsker at nedlægge sit mandat og give plads for sin stedfortræder. Jeg mener her, at vi er ude i noget, der gør, at vi skal tænke os godt om; vi skal passe på, at dette ikke danner præcedens.

Jeg har altså lyst til at stemme nej, men jeg gør det ikke. Jeg skal nok stemme ja, men jeg har lyst til at stemme nej. Når jeg har lyst til at stemme nej, hænger det sammen med, at det jo ikke er en nybegynder i politik, det drejer sig om. Boligministeren vidste, da han sagde ja til at blive minister, at han var valgt til Folketinget. Boligministeren har forsøgt at få orlov uden løn. Det er behandlet i præsidiet, men præsidiet nægtede at give boligministeren tilladelse hertil. Så tager ministeren nu konsekvensen og træder helt ud, hvorefter vi får stedfortræderen ind.

Det har også en anden konsekvens. Vælgerne har ment, at Kristeligt Folkeparti skulle have fire mandater i dette Folketing. Nu forøger man altså antallet af Kristeligt Folkepartis mandater til fem, da vi jo ved, at boligministe-

[Poulsgaard]

ren vil deltage i gruppemøder. Derfor mener jeg, at vi er ude i noget, hvor man nok kan sige at vælgerne med rette kan føle sig snydt. De stemte hr. Kofod-Svendsen ind i dette Folketing, men de får en helt anden person. Det er ikke personen, jeg har noget imod, det er princippet. Det har aldrig været meningen. Jeg vil gerne være med til at diskutere det betimelige i, at en minister samtidig er medlem af Folketinget, men når andre ministre kan passe deres folketingsarbejde ved siden af, kan hr. Kofod-Svendsen også. Jeg advarer derfor imod, at man fortsætter denne linje.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges med 119 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, FP og KRF); 4 (FK) stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 27:

Forespørgsel til socialministeren [om, hvad ministeren agter at gøre for at sikre, at kommunerne kan overholde indholdet i bistandslovens § 69, så ventelisterne til daginstitutionerne afskaffes].

Af Jørgen Tved (FK) og Agerschou (SF) m.fl.

(Forespørgselen anmeldt 17/12 87).

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 41:

Forslag til lov om ændring af lov om fremme af byggeriets udvikling.

Af boligministeren (Kofod-Svendsen).

(Fremsat 28/10 87. Første behandling 3/11 87. Betænkning 15/12 87).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Jørn Jespersen (SF):

Da der er fremkommet nye oplysninger i sagen vedrørende udpegning af repræsentanter til bestyrelsen i de i forslaget omhandlede organer, skal vi bede om, at forslaget går tilbage til fornyet udvalgsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 59 stemte for, 61 imod.

Ændringsforslag nr. 1 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

§ 1, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 18:

Forespørgsel til sundhedsministeren:

»Vil ministeren tage initiativer til at sikre en nedsættelse af medicinpriserne; en bedre kontrol med prisdannelsen på lægemidler og en mere prisbevidst lægemiddelinformation?«

Af Torben Lund (S) m.fl.

(Forespørgselen anmeldt 24/11 87. Fremme af forespørgselen vedtaget 27/11 87).